

Vlaanderen
is erfgoed

Beschermingsdossier

Kasseiweg Keulenstraat in Hoegaarden
(Meldert)

Monument

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Beschermingsdossier:

Kasseiweg Keulenstraat, Hoegaarden (Meldert) – monument

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/24041/104.1

Inge Verdurmen

14/02/2024

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.	Situering	4
1.2.	Historisch overzicht	4
1.3.	Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken.....	4
1.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	5
2.	Evaluerend gedeelte	5
2.1.	Evaluatie van de erfgoedwaarden	5
2.2.	Motivering van het type bescherming.....	6
2.3.	Motivering van de afbakening van de bescherming	6
2.4.	Juridische toestand.....	6
2.4.1.	Onroerend Erfgoed	6
2.4.2.	Omgeving	6
2.4.3.	Natuur en Bos.....	7
2.4.4.	Landbouw en Visserij.....	7
3.	Beheersvisie	8
3.1.	Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed	8
3.2.	Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed.....	8
3.3.	Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed	9
4.	Bronnen	9
5.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	9
5.1.	Omgevingsplan	9
5.2.	Fotobijlage	10
5.3.	Documentatie	10
5.4.	Criterionota	10
5.5.	Passende beoordeling	10

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

Deze beschermingsaanvraag maakt deel uit van een thematisch-geografisch pakket van kasseiwegen in streekeigen materiaal Vlaams-Brabant, zoals voorzien in de beschermingskalender 2020. Een inventarisatieproject in 2019-2020 bracht de zeldzaamheid van nog intacte kasseiwegen in Vlaams-Brabant in kaart. Bijzondere aandacht ging uit naar kasseiwegen aangelegd in lokale natuursteen zoals Tiense kwartsiet en/of Gobertange. De bijhorende criterianota (bijlage 5.4) stelt een pakket van 14 kasseiwegen voor bescherming als monument voor.

1.1. Situering

De Keulenstraat loopt ten westen van het kasteeldomein van Meldert en verbindt de Meerstraat in het noorden met de Waversesteenweg in het zuiden. Vanaf de Meerstraat is ongeveer de helft van het wegtracé gekasseid. De kasseiweg gaat in het zuiden over in een onverharde weg en is ter hoogte van de Waversesteenweg/Gaatstraat opnieuw voor een kort wegdeel gekasseid maar deels afgedekt met asfalt.

1.2. Historisch overzicht

De Keulenstraat is naar het gehucht Keulen genoemd, dat op de Ferrariskaart uit een tiental kleine, dicht bij elkaar gelegen huisjes bestond. Ten westen van dit gehucht liep een voetweg, de 'wegel van L'Écluse naar Overhem' op de Poppkaart. In 1845-1850 liet graaf d'Oultremont, de toenmalige eigenaar van het kasteel van Meldert, het gehucht Keulenstraat afbreken om de terreinen bij zijn kasteeldomein in te lijven. Ook het wegtracé van de Keulenstraat verdween. Een mutatieplan van de Atlas der Buurtwegen uit 1845 toont het voorstel van de graaf om de bestaande voetweg sentier nr. 79 van amper 1 m breed ten westen van het kasteeldomein te vervangen door een nieuw wegtracé met een breedte van bijna 5 m. Dit wegtracé kreeg opnieuw de naam Keulenstraat. Op de topografische kaart van 1893 is dit nieuwe wegtracé reeds volledig verhard. Pas in 1994 werd de al jaren in onbruik geraakte oude voetweg definitief afgeschaft.

1.3. Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken

Een algemene beschrijving van de historiek, opbouw en kenmerken van kasseiwegen is opgenomen in de criterianota 'Kasseiwegen in Vlaanderen' (Onroerend Erfgoed, 2023) (bijlage 5.4).

De kasseiweg Keulenstraat ligt in een gave landschappelijke omgeving. Van op de kasseiweg zijn er zichten op de graslanden en op het bosrijke kasteeldomein.

De kasseiweg Keulenstraat heeft een licht tonrond profiel en is over een lengte van ongeveer 450 m verhard met kasseien in Tiense kwartsiet en Gobertange in onregelmatig verband. De kasseien in Tiense kwartsiet zijn overwegend vierkant (± 18 cm x ± 18 cm) van vorm en hebben een voskleurige patina. Het verharde gedeelte van de weg haalt een breedte van ongeveer 3 m en is afgeboord door in de lengte geplaatste boordstenen in Petit Granit en Tiense kwartsiet (met een lengte oplopend tot 47 cm). Langs de westzijde loopt parallel met de kasseiweg een afwateringsgracht. De kasseien in Tiense kwartsiet worden afgewisseld met een segment Gobertange kasseien met een witgrijze kleur en rechthoekig formaat (± 9 cm x ± 19 cm). De kasseien worden afgeboord door eerder smalle boordstenen in Gobertange (met een lengte oplopend tot 53 cm). De voegvulling met zand zorgt voor een waterdoorlatende wegverharding. Ter hoogte van de Meerstraat verandert de bestrating opnieuw naar Tiense kwartsiet kasseien met boordstenen in Petit Granit.

Waar de weg zich iets dieper insnijdt krijgt deze het karakter van een holle weg met taluds tot 2 m met meidoorn en hakhout van es, veldesdoorn en hazelaar. In de holle weg zijn de kasseien deels overstoven ten gevolge van erosie van deze wegbermen.

De erfgoedkenmerken en -elementen zijn:

1° kasseiweg:

- a) Verharding met kasseien in Tiense kwartsiet en Gobertange in onregelmatig verband;
- b) Licht tonrond profiel van 3 m breed met boordstenen in Tiense kwartsiet, Petit Granit en Gobertange;
- c) Open voegen met los zand en waterdoorlaatbare fundering;
- d) Langsgracht ten westen van de kasseiverharding;

2° bermen:

- a) Grazige bermen;
- b) Steile taluds met hakhout van es, veldesdoorn en hazelaar in de holle weg.

1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit beschermingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens een plaatsbezoek op 14/09/2023. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de bescherming.

De kasseiweg vertoont een goede bouwfysische toestand en grenst ten oosten aan het kasteeldomein met een bosrijk karakter. Ondanks de bebouwing ter hoogte van de Meerstraat en de Waversesteenweg, heeft de omgeving ten westen van de weg zijn ruraal karakter grotendeels behouden. In de holle weg vindt beperkte afspoeling plaats van de bermen waardoor niet alle kasseien zichtbaar zijn. Hier is ook sprake van lichte spoorvorming. Waar de bebouwing aansluit bij de Meerstraat dekken zones asfalt hier en daar de kasseien af en werd de aanzet van de weg heraangelegd met porfier kasseien.

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de erfgoedwaarden

Historische waarde

De kasseiweg werd aangelegd op initiatief van de kasteelheer van Meldert en is zo een zeldzaam voorbeeld van een nieuw wegtracé in functie van de uitbouw van het aangrenzend kasteeldomein. Als begrenzing en ontsluitingsweg van het kasteeldomein van Meldert werd dit wegtracé bij zijn aanleg midden 19de eeuw meteen gekasseid met het oog op een goede toegankelijkheid.

Het historisch tracé is ongewijzigd en vormt als intact gebleven holle kasseiweg een gaaf en herkenbaar voorbeeld van een specifiek wegtype uit het verleden. De kasseibestrating getuigt van de evolutie van de wegenbouw en infrastructuurwerken in Vlaanderen tijdens de 19de en 20ste eeuw.

De aanleg van de weg in Tiense kwartsiet en Gobertange refereert aan de ontginning van dit materiaal in lokale groeves en het veelvuldig gebruik ervan als kasseibestrating in deze regio tijdens de 19de en 20ste eeuw. Ook bij de aanleg van nieuwe wegen op lokale schaal gaf men de voorkeur aan regionaal gewonnen steensoorten.

Technische waarde

De kasseiweg is aangelegd met een herkenbaar licht tonrond profiel en bestaat uit zones in Tiense kwartsiet en Gobertange. De kasseien zijn aangelegd in onregelmatig verband met een waterdoorlatend wegdek en afgeboord door in de lengte geplaatste boordstenen

in Tiense kwartsiet en Petit Granit. Het gekasseide wegdek wordt deels begrensd door een parallelle langsgracht. De fundering, de langs- en dwarsprofielen en de afboording van de weg zijn uitgesproken technische kenmerken die getuigen van een grote technische vakbekwaamheid waar vandaag nog weinig voorbeelden van bewaard zijn. De kasseibestrating en de techniek van wegverharding zijn exemplarisch voor de oude landelijke wegebouw.

Esthetische waarde

De vormgeving, het materiaalgebruik en de vakbekwame aanleg zorgen voor een hoge esthetische belevingswaarde. De rurale context verleent het ensemble van de kasseiweg bijkomend een rustiek karakter. De steile taluds met hakhout in de holle weg versterken de contextwaarde en geven de kasseiweg als geheel een bijzondere visuele kwaliteit.

2.2. Motivering van het type bescherming

De kasseiweg wordt beschermd als monument. Het Onroerendergoeddecreet definieert een monument als volgt: "een onroerend goed, werk van de mens of van de natuur of van beide samen, met inbegrip van de cultuurobjecten die er integrerend deel van uitmaken, inzonderheid de bijhorende uitrusting en de decoratieve elementen van algemeen belang wegens de erfgoedwaarde(n)."

Voor de bescherming van de kasseiweg wordt het beschermingstype monument voorgesteld omdat een kasseiweg een onroerend goed betreft dat duidelijk het werk is van de mens.

2.3. Motivering van de afbakening van de bescherming

De afbakening van het beschermd onroerend goed is opgenomen op het plan dat als bijlage bij het ministerieel besluit is gevoegd. Alle kadastrale percelen gevat door de bescherming zijn opgenomen in artikel 1 van het ministerieel besluit.

Voor de afbakening van de kasseiweg wordt het volledige wegprofiel voorgesteld inclusief de bermen met beplanting. De afbakening gebeurt op basis van het GRB en de meest recente orthofoto, rekening houdend met de situatie op het terrein.

2.4. Juridische toestand

2.4.1. Onroerend Erfgoed

Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van het onroerend goed waar dit dossier over gaat.

De kasseiweg is opgenomen in de inventaris Onroerend Erfgoed: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/307931>

De kasseiweg grenst in het oosten aan het beschermd dorpsgezicht 'Kasteel van Meldert: kasteeldomein': <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/1381>
Hiervoor werd een beheerplan opgemaakt (MB 13/04/2018).

2.4.2. Omgeving

Op het gewestplan Leuven (KB 7/04/1977) staat de kasseiweg ingetekend als agrarisch gebied. Bij de wegbermen ten oosten van de weg is er een lichte overlap met parkgebied. De aanzet van de weg ter hoogte van de Meerstraat is woongebied met landelijk karakter.

Beschermingsdossier: Kasseiweg Keulenstraat, monument

De kasseiweg grenst aan het GRUP Onderdelen Grote Eenheid Natuur, "Hoegaardse Valleien", deelgebied Meldertbos (20/02/2004).

De kasseiweg ligt deels in herbevestigd agrarisch gebied (HAG) als deel van het 'Leemplateau van Droog Haspengouw' en van 'Landbouwgebied Willebringen'.

De kasseiweg maakt deel uit van het PRUP 'Dorpskernen Getestreek' (16/02/2023).

2.4.3. Natuur en Bos

Een klein wegsegment van de kasseiweg ligt in habitatrictlijngebied BE2400012 'Valleien van de Winge en de Motte met valleihellingen', deelgebied BE2400012-16. Het betreft habitatype 'Beekbegeleidend vogelkers-essenbos en essen-iepenbos'.

De wegbermen ten oosten van de kasseiweg grenzen aan Meldertbos waar een Natuurbeheerplan Type 3 en 4 (14/12/2021) geldt.

De wegbermen grenzen eveneens aan VEN-gebied 'De Hoegaardse valleien' (30/04/2004).

Holle wegen en hun vegetatie zijn op basis van artikel 7 van het Besluit van de Vlaamse regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (Vegetatiebesluit) verboden te wijzigen kleine landschapselementen. Van het wijzigingsverbod kan slechts worden afgeweken middels het verkrijgen van een ontheffing, aan te vragen bij het Agentschap voor Natuur en Bos.

Holle wegen bestaan uit het vlakke weggedeelte, de taluds en de schouders van de taluds. Waar deze schouders van de taluds (eerste twee meter bovenop talud) op aanpalende percelen zijn gelegen, dient een eventueel beschermingsbesluit ook die gedeelten van die private percelen te omvatten.

Holle wegen en hun vegetaties moeten als kleine landschapselementen worden beheerd volgens de code van goede natuurpraktijk (zie bijlage 1 onderaan [https://codex.vlaanderen.be/portals/codex/documenten/1006515.html#:~:text=Onder%20kleine%20landschapselementen%20\(3\)%20moet,bosjes%2C%20bronnen%2C%20dijken%2C%20Ografen](https://codex.vlaanderen.be/portals/codex/documenten/1006515.html#:~:text=Onder%20kleine%20landschapselementen%20(3)%20moet,bosjes%2C%20bronnen%2C%20dijken%2C%20Ografen))

In het beheerplan vastgelegde maatregelen kunnen geen voorrang hebben op bovenstaande regelgeving.

Onderstaande direct werkende normen zijn hierbij van toepassing:

Artikel 16 Decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu van 21.10.1997
Artikel 7 Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21.10.1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu van 23.07.1998

Artikel 81 en 90bis Bosdecreet.

Onderstaande doelstellingen of zorgplichten zijn hierbij van toepassing:

Artikel 14 §1 Decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu van 21.10.1997.

2.4.4. Landbouw en Visserij

Het landbouwgebruik (2021) van de percelen ten westen van de kasseiweg bestaat uit laagstam fruitteelt en grasland.

De kasseiweg ligt in een gebied dat in aanmerking komt voor beheerovereenkomsten voor waterkwaliteit.

De kasseiweg maakt deel uit van het vastgesteld landinrichtingsproject 'Water-Land-Schap' (14/05/2019) om droogte, erosie en wateroverlast in landelijke gebieden aan te pakken.

3. BEHEERSVISIE

3.1. Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed

In het beschermingsbesluit zijn beheersdoelstellingen opgenomen. Je vindt die terug onder artikel 3 van het ministerieel besluit. De beheersdoelstellingen moeten de zakelijkrechthouders (eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers op weg helpen om de erfgoedwaarden maximaal in stand te houden of te verbeteren. Ze hebben de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden voor ogen.

Ze geven richting aan of vormen een kader voor toekomstig beheer van het beschermd onroerend goed. Zakelijkrechthouders en gebruikers moeten rekening houden met deze beheersdoelstellingen als ze werken wensen uit te voeren aan het beschermd goed. Ook de overheid houdt met deze doelstellingen rekening als ze over deze werken advies moet geven of als ze toelating moet geven voor die werken.

De beheersdoelstellingen spelen in op de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken opgenomen in artikel 2 van het ministerieel besluit.

Deze bepalingen zijn op maat van de bescherming. Hieronder lichten we een aantal van deze beheersdoelstellingen toe zodat duidelijk is wat er mee wordt bedoeld.

De beheersdoelstellingen hebben tot doel de aanwezige erfgoedwaarden, -kenmerken, en -elementen te vrijwaren en te versterken. De beheersdoelstellingen zijn er op gericht om de ensemblewaarde van de weg te behouden, goed te beheren en waar nodig te herstellen. De opgesomde erfgoedkenmerken en elementen met hun unieke samenhang moeten duurzaam en geïntegreerd beheerd worden met respect voor de draagkracht van het gebied.

Bij een eventuele heraanleg of herstelling van de kasseiweg moet de oorspronkelijke tonronde profielopbouw aangehouden worden zodat de afwatering optimaal is. De bestaande materiaalsoorten moeten maximaal worden hergebruikt en indien nodig aangevuld door gelijksoortige recuperatiematerialen. Bij de heraanleg moeten de steenafmetingen, het legpatroon, de opstop en de kantopsluiting geëerbiedigd worden. De kasseien moeten met open voeg worden aangelegd op een waterdoorlatende fundering. Ook de grazige zijbermen moeten gerespecteerd worden evenals de taluds van de holle weg met kenmerkende beplanting.

3.2. Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed

Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Dit betekent dat de zakelijkrechthouders en gebruikers het beschermd goed in goede staat moeten houden door de nodige instandhoudings-, beveiligings-, beheers-, herstellings- en onderhoudswerken uit te voeren en dat het verboden is om een beschermd onroerend goed te ontsieren, te beschadigen, te vernielen of de erfgoedwaarden ervan aan te tasten. Het betekent ook dat een zakelijkrechthouder en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goede huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Alle voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het beschermd onroerend goed die van toepassing zijn op het beschermd goed zijn opgenomen in artikel 4 van het beschermingsbesluit.

In het Onroerendergoeddecreet en Onroerendergoedbesluit zijn een aantal algemene voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed opgenomen, meer bepaald:

- het goed als een goede huisvader beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- de toestand van het goed regelmatig controleren;
- regulier onderhoud uitoefenen;
- onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen nemen in geval van nood.

3.3. Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed

Voor sommige werken aan het beschermd onroerend goed moet een toelating worden gevraagd. Sommige werken kunnen namelijk een negatief effect hebben op de erfgoedwaarden. Voor alle werken die stedenbouwkundig vergunningsplichtig zijn, of waarvoor een omgevingsvergunning, milieuvergunning of natuurvergunning nodig is, vraagt de vergunningverlenende overheid advies aan het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid.

Voor een aantal werken die niet vergunningsplichtig zijn, moeten de zakelijkrechthouders en gebruikers, voorafgaand aan de uitvoering van de werken, toelating vragen aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de erkende onroerendergoedgemeente. Een overzicht van alle erkende onroerendergoedgemeenten is te vinden op www.onroerendergoed.be.

De werken waarvoor u toelating moet vragen zijn opgesomd in artikel 5 van het beschermingsbesluit.

4. BRONNEN

Gemeentearchief Hoegaarden, Archief technische dienst, 1988-1994.

Carte topographique de la partie de la Belgique comprise entre Gand et Tournay, Maestricht et Liège, levée par Villaret, Ingénieur du Roi, 1745-1748, schaal 1:14.400, originelen bij het Institut National de l'Information Géographique et Forestière-Saint-Mandé (France), Cartothèque, Chemise 292.

Carte de cabinet des Pays-Bas autrichiens levée à l'initiative du comte de Ferraris, 1771-1778, schaal 1:11.520, originelen in de Koninklijke Bibliotheek, Kaarten en plans, Ms. IV 5.627. Atlas Cadastral parcellaire de la Belgique, Philippe-Christian Popp, uitgegeven in 1842-1879, schaal 1:5000.

Atlas van de Buurtwegen, opgesteld naar aanleiding van de wet op de buurtwegen van 10 april 1841, schaal 1:2.500 (overzichtsplannen schaal 1:10.000).

Topografische kaart van België, Philippe Vandermaelen, uitgegeven in 1846-1854, schaal 1:20.000.

Topografische kaart van België, eerste basiskaart, eerste uitgave: 2de herziening 1890-1902, schaal 1:20.000, originelen berusten bij het Nationaal Geografisch Instituut, kaartblad 32-7 (1893).

KEMPENEERS P. 2015: *Meldert. Plaatsnamen en hun geschiedenis*, Tienen.

5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

5.1. Omgevingsplan

5.2. Fotobijlage

De fotoregistratie van de fysieke toestand, gevoegd als bijlage bij het ministerieel besluit, bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het dossier gevoegd.

5.3. Documentatie

5.4. Criterianota

5.5. Passende beoordeling